

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 74 | 15-21 Kasım 2021

15 Kasım: Avrupa Parlamentosu İnsan Hakları Alt Komitesi, Eylül ayında Türkiye'nin insan hakları karnesini incelemek için düzenlenen [Turkey Tribunal](#) adlı halk mahkemesinin koordinatörü Belçikalı hukuk profesörü Johan Vande Lanotte'nin sunumunu dinledi. Sunumunda Vande Lanotte, mahkemenin mütalaasına ilişkin bilgiler verdi ve bu çerçevede mahkemenin Türkiye'de işkencenin sistematik olarak uygulanmasının ve devletle bağlantılı zorla kaybedilmelerin insanlığa karşı suç teşkil edebileceği kanaatine vardığını ifade etti.

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 131 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

15 Kasım: Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla tutuklanan eski öğretmen İhsan Yıldız'ın, cezaevinden gecikmiş şekilde tahliye edilmesinin ardından 29 Ekim günü [hayatını kaybettiği](#) haberlere yansıdı.

17 Kasım: Gülen hareketiyle irtibatlı olmakla suçlanan 16 aylık bir çocuğun annesi Esra Aşçı [tutuklandı](#). Ceza infaz mevzuatına göre hamile veya son bir buçuk yıl içerisinde doğum yapmış kadınların hapis cezalarının ertelenmesi gerekiyor.

18 Kasım: Türk makamları, turistik bir kuleden cumhurbaşkanının evini fotoğrafladıkları için casusluk suçlamasıyla önceki hafta tutuklanan İsraili bir çifti [serbest bıraktı](#).

21 Kasım: Medyada yer alan [haberlere](#) göre, 30 yıldır tutuklu bulunan ve şartlı tahliyeye uygun hale gelen 65'ten fazla siyasi mahkumun tutukluluğu devam ediyor.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

15 Kasım: Hatay'da bir mahkeme, gazeteci Ali Arslan Dadük'ü 2015 yılında haberleştirmek için katıldığı bir anma etkinliği nedeniyle 10 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

15 Kasım: Diyarbakır'da bir mahkeme, 8 Kasım günü gözaltına alınan yedi Kürt STK ve sendika temsilcisinden dördünün tutuklanmasına, diğer üçünün serbest bırakılmasına [karar verdi](#).

15 Kasım: İstanbul'da polis, hasta mahkumlara ilişkin protesto eylemi düzenleyen iki kişiyi [gözaltına aldı](#).

16 Kasım: İzmir'de bir mahkeme, 2014 yılında Suriye'nin Kobane kentine yönelik IŞİD saldırısıyla ilgili protestolara katılan üç kişiyi hapis cezasına [mahkum etti](#).

16 Kasım: İstanbul'da bir savcı, Çağdaş Hukukçular Derneği mensubu bir grup avukat hakkında, terörizm suçlamasıyla hapis cezası [talep etti](#).

16 Kasım: Mersin'de bir mahkeme, bir nükleer reaktör inşaatına karşı protesto eylemi düzenlediği için yargılanan 17 kişinin beraatına [karar verdi](#).

17 Kasım: Tekirdağ'da polis, 7 Kasım günü ilde düzenlenen bir mitinge ilişkin soruşturma kapsamında HDP üyesi ve yöneticisi altı kişiyi [gözaltına aldı](#).

18 Kasım: Tunceli Valiliği, kadına yönelik şiddete ilişkin bir farkındalık eylemini [yasakladı](#).

19 Kasım: Tunceli savcılığı, bir anma eylemine ilişkin broşür dağıtan kişiler hakkında [soruşturma başlattı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

15 Kasım: Hatay'da bir mahkeme, gazeteci Ali Arslan Dadük'ü 2015 yılında haberleştirmek için katıldığı bir anma etkinliği nedeniyle 10 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

15 Kasım: Tekirdağ polisi, H.B. adlı bir kişiyi cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla [gözaltına aldı](#). H.B. aynı gün çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

15 Kasım: Mersin'de polis gazeteci Burak Şefkat'i [gözaltına aldı](#).

16 Kasım: Banka yöneticisi Hakan Dağlı, WhatsApp profilinde Merkez Bankası'nın rezervlerinin azalmasına ilişkin paylaştığı bir mizahi görsel nedeniyle, bir kamu bankasındaki işinden [kovuldu](#).

16 Kasım: Ankara'da bir ilçe belediyesi, Mem Ararat'ın bir konserini, Kürtçe şarkılar da söylediğinin öğrenilmesinin ardından [iptal etti](#).

16 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, gazeteci Fatih Tezcan'ı, cumhuriyetin kurucusu Atatürk'ün hatrasına hakaret ettiği suçlamasıyla bir buçuk yıl hapis cezasına [mahkum etti](#).

17 Kasım: Adana'da polis, Türk-Ermeni insan hakları aktivisti Natali Avazyan'ı, 2014 yılındaki bir sosyal medya mesajında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

17 Kasım: İstanbul'da polis, aktivist Berfin Polat'ı, sosyal medya paylaşımları nedeniyle terörizm suçlamasıyla [gözaltına aldı](#). Polat aynı gün çıkarıldığı mahkeme tarafından tutuklandı.

17 Kasım: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, cezaevlerinde Atılım gazetesinin dağıtılmasına engel olunmasının ifade özgürlüğü ihlali teşkil ettiğine karar vererek Türkiye'yi [mahkum etti](#).

17 Kasım: Erzurum'da bir mahkeme, terörizm suçlamasıyla yargılanan Kürt gazeteci Dindar Karataş'ın beraatına [karar verdi](#).

17 Kasım: Expression Interrupted tarafından yayımlanan bir üç aylık [rapora](#) göre, Temmuz ve Eylül ayları arasında, 102 gazeteci yargılandıkları davalar kapsamında duruşmalara çıktı ve 10 gazeteci toplam 39 yıl 11 ay hapis cezasına mahkum edildi.

18 Kasım: Van'da bir mahkeme, gazeteci Oktay Candemir'i, sosyal medya mesajları nedeniyle terörizm suçlamasıyla yargılandığı davada [beraat ettirdi](#).

19 Kasım: Şanlıurfa'da polis, gazeteci Emrullah Acar'ı terörizm suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

19 Kasım: Mardin'de bir mahkeme, yerel siyasetçi Nazım Kök'ü, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

19 Kasım: Van'da sivil polisler, bomba ve silah ihbarı olduğu gerekçesiyle, Jinnews muhabiri Hikmet Tunç'un evine baskın [gerçekleştirdi](#).

19 Kasım: Boğaziçi Üniversitesi, bir derse katılmak üzere davet edilen akademisyen Can Candan'ın kampüse girişine [izin vermedi](#). Candan daha önce üniversitedeki görevinden hükümetin atadığı ve protestolara konu olan rektör tarafından uzaklaştırılmıştı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

17 Kasım: Adana'da polis, Türk-Ermeni insan hakları aktivisti Natali Avazyan'ı, 2014 yılındaki bir sosyal medya mesajında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

19 Kasım: Diyarbakır'da bir mahkeme, Türk Tabipleri Birliği onursal üyesi Şeyhmus Gökalp'i terörizm suçlamasıyla yargılandığı davada [beraat ettirdi](#). Gökalp

suçlamalar nedeniyle daha önce 80 günlük bir tutukluluk yaşamıştı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

16 Kasım: İstanbul'da bir savcı, Çağdaş Hukukçular Derneği mensubu bir grup avukat hakkında, terörizm suçlamasıyla hapis cezası [talep etti](#).

17 Kasım: HDP milletvekilleri Serpil Kemalbay Pekgözegü ve Murat Çepni, bir basın toplantısında, HDP İzmir bürosuna yapılan ve parti çalışanı Deniz Poyraz'ın hayatına mal olan silahlı terör saldırısına ilişkin soruşturmada organize bir şekilde delillerin karartıldığını [iddia etti](#).

18 Kasım: Hollanda, Norveç ve Belçika'da avukatlar Türk diplomatik misyonları önünde gösteriler [düzenleyerek](#) Türkiye'de tutuklu bulunan meslektaşlarının serbest bırakılmasını talep etti.

KÜRT AZINLIK

15 Kasım: Diyarbakır'da bir mahkeme, 8 Kasım günü gözaltına alınan yedi Kürt STK ve sendika temsilcisinden dördünün tutuklanmasına, diğer üçünün serbest bırakılmasına [karar verdi](#). Mahkeme ayrıca, aynı operasyon kapsamında gözaltına alınan 10 Kürt siyasetçinin tutuklanmasına karar verdi.

16 Kasım: Ankara'da bir ilçe belediyesi, Mem Ararat'ın bir konserini, Kürtçe şarkılar da söylediğinin öğrenilmesinin ardından [iptal etti](#).

17 Kasım: Tekirdağ'da polis, 7 Kasım günü ilde düzenlenen bir mitinge ilişkin soruşturma kapsamında HDP üyesi ve yöneticisi altı kişiyi [gözaltına aldı](#). Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

17 Kasım: HDP milletvekilleri Serpil Kemalbay Pekgözegü ve Murat Çepni, bir basın toplantısında, HDP İzmir bürosuna yapılan ve parti çalışanı Deniz Poyraz'ın hayatına mal olan silahlı terör saldırısına ilişkin soruşturmada organize bir şekilde delillerin karartıldığını [iddia etti](#).

17 Kasım: Erzurum'da bir mahkeme, terörizm suçlamasıyla yargılanan Kürt gazeteci Dindar Karataş'ın beraatına [karar verdi](#).

18 Kasım: Edirne'de polis, Yunanistan sınırını geçmeye çalışırken geri itilen HDP üyesi Hüseyin Yuka'yı [gözaltına aldı](#).

18 Kasım: Osmaniye'de bir mahkeme, yerel HDP siyasetçileri Kadriye Tören ve Ali Coşkun'u, terörizm suçlamasıyla yargılandıkları davada [beraat ettirdi](#).

18 Kasım: Ankara'da bir mahkeme, tutuklu Necla Yıldız'ı, tutuklu PKK lideri Abdullah Öcalan'a yönelik tecrite son verilmesi çağrısıyla cezaevlerinde düzenlenen bir açlık grevine katıldığı için terörizm suçlamasıyla 7 yıl 6 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

19 Kasım: Şanlıurfa'da polis, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Mezopotamya haber ajansının muhabirlerinden Emrullah Acar'ı terörizm suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

19 Kasım: Van'da sivil polisler, bomba ve silah ihbarı olduğu gerekçesiyle, Jinnews muhabiri Hikmet Tunç'un evine baskın [gerçekleştirdi](#).

DİĞER AZINLIKLAR

15 Kasım: Eski iktidar partisi milletvekili Hüseyin Besli, kaleme aldığı bir köşe yazısında, ana muhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun Alevi kökenini [hedef aldı](#) ve Aleviler ile Kürtleri "kompülsif yalancı" olmakla suçladı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

15 Kasım: Kırıkkale'de bir cezaevinde tutuklu bulunan Cihat Özdemir, bir mektubunda cezaevi yönetimi tarafından kanser tedavisinin yedi ay boyunca sebepsizce geciktirildiğini [açıkladı](#).

15 Kasım: Ankara Barosu, bir [açıklama](#) yayımlayarak, Türkiye cezaevlerinde çik görüş yasağının, benzer koronavirüs tedbirlerinin başka yerlerde kaldırılmış olmasına rağmen devam ettirilmesinin ağır bir insan hakları ihlali teşkil ettiğini ifade etti.

15 Kasım: İnsan Hakları Derneği, Mersin'deki bir cezaevindeki şartlara ilişkin [yayımladığı](#) raporda, çıplak aramalar dahil olmak üzere insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele tespitinde bulundu.

16 Kasım: Bolu'da bir cezaevinin mahkum Civan Boltan'ın tedavisine [izin vermediği](#) duyuruldu.

16 Kasım: Ağrı'da bir cezaevinde, hasta mahkum Rıdvan Yusufuğlu'nun ilaçlarının düzenli olarak verilmediği [duyuruldu](#).

16 Kasım: Balıkesir'deki bir cezaevinde gardiyanlar, tutuklu Mehmet Boğatekin tarafından çizim yapmak üzere kullanılan malzemeye [el koydu](#).

17 Kasım: İstanbul'da bir cezaevi yönetimi, halay çektikleri gerekçesiyle bir grup tutuklu hakkında disiplin soruşturması [başlattı](#) ve bazılarının kitaplarına el koydu.

17 Kasım: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, cezaevlerinde Atılım gazetesinin dağıtılmasına engel olunmasının ifade özgürlüğü ihlali teşkil ettiğine karar vererek Türkiye'yi [mahkum etti](#).

20 Kasım: Tokat'ta bir cezaevi yönetiminin Cebraail Vural, Hüsnü Aşkan ve Ömer Yaman isimli mahkumların tedavisine [engel olduğu](#) duyuruldu.

20 Kasım: Adana'da bir cezaevi yönetimi, ağız içi aramayı kabul etmeyen bazı mahkumların tedavisine [izin vermedi](#).

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

17 Kasım: Mersin'de, 13 yaşındaki bir Suriyeli mülteci çocuğun, çalıştığı fabrikada hayatını kaybettiği [duyuruldu](#).

17 Kasım: Şanlıurfa'da polis, Suriyeli müzisyen Omar Souleyman'ı, terörizm suçlamasıyla [gözaltına aldı](#). Sorgu esnasında Souleyman'a Kürt silahlı gruplarla irtibatlı olduğuna dair iddiaların sorulduğu haberlere yansıdı. Souleyman 19 Kasım günü serbest bırakıldı.

18 Kasım: Edirne'de polis, Yunanistan sınırını geçmeye çalışırken geri itilen HDP üyesi Hüseyin Yuka'yı [gözaltına aldı](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

15 Kasım: Mardin'de polis, gözaltında bulunan üç kişiye işkence ve kötü muamelede [bulundu](#).

16 Kasım: Yalova'da polis, dur ihtarına uymadıkları gerekçesiyle gözaltına alınan üç çocuğa kötü muamelede [bulundu](#).

18 Kasım: Anayasa Mahkemesi, 2016 yılında polis tarafından işkence ve insanlık dışı muameleye maruz

birakıldıkları şikayetiyle başvuruda bulunan üç kişi lehine [hükmetti](#).

20 Kasım: Diyarbakır'da polis, sokakta gözaltına aldığı bir kişiye ağır fiziksel şiddet [uyguladı](#). Olaya ilişkin yayımlanan video görüntülerinde, söz konusu kişinin yerde kelepçelenmiş halde yatarken sivil polis olduğu iddia edilen bir kişi tarafından tekmelendiği görüldü.

21 Kasım: İstanbul'daki bir cezaevinde gardiyanlar, gece vakti gerçekleştirdikleri bir koğuş araması sırasında mahkumlara fiziksel saldırıda [bulundu](#).

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE VE HAK İHLALLERİ

17 Kasım: INTERPOL'ün Türkiye ev sahipliğinde gerçekleştirilmesi planlanan genel kurul toplantısı yaklaşırken, 64 STK ve tanınmış kişinin imzasıyla [yayımlanan](#) bir ortak açıklamada, kurumun uluslararası insan hakları standartlarına uyumunun garanti altına alınması çağrısında bulunuldu. Son yıllarda, Ankara hükümeti tarafından [gerçekleştirilen](#) çok sayıda girişimle INTERPOL'ün yurtdışında yaşayan hükümet muhaliflerine karşı silah olarak kullanıldığı belgelendi. ABD'li Senatör Roger Wicker, Türk hükümetinin yaklaşan toplantıyı uluslararası toplumu yanıltmak için kullanmayı planladığını [iddia etti](#).

KADIN HAKLARI

17 Kasım: Yayımlanan yeni bir [araştırmaya](#) göre, Türk vatandaşlarının yaklaşık %60'ının yakın çevresinde kadına karşı şiddete şahit olduğu ortaya çıkarıldı.

19 Kasım: Danıştay, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından çıkarılan ve Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesinden çekildiğini açıklayan bir cumhurbaşkanlığı kararnamesinin iptali için yapılan başvuruları [reddetti](#).